

Von dem Heiligen von Steinfeld wird durch das Salvatorianer-Kolleg von Steinfeld eine kurze Lebensbeschreibung, geschrieben durch P. Willibrord MENKE S.D.S., ausgegeben. Der Titel lautet : *Der selige Hermann Joseph, ein Lieblingsheiligen der deutschen Jugend* (B. Kühlen, Kunst- und Verlagsanstalt M. Gladbach).

Dieses Büchlein, das nach dem Untertitel für die Jugend bestimmt ist, wird mit anspruchlosen Kupfertiefdrucken von Fr. Aegidius Röder S.D.S. illustriert. Wir glauben jedoch nicht, dass die gutgemeinte Süßlichkeit, die diese Lebensbeschreibung charakterisiert, viel Ehre an den seligen Hermann-Joseph bringen wird noch die jungen modernen Deutschen zur Nachfolgung seiner Heiligkeit begeistert.

S.

* * *

In de sierlijkverzorgde *Geschiedenis van Vlaanderen*, welke de N. V. Standaard-Boekhandel uitgeeft onder leiding van Dr. R. van Roosbroek, verscheen, van de hand van Dr. P. E. VALVEKENS, Ord. Praem., een bijdrage gewijd aan het Vlaamsche cultuurleven der XVIe eeuw (Deel IV, Boek VI, *Kultuurgeschiedenis*, pp. 327-372. Antwerpen, 1939).

De XVIe eeuw, getuige van de vernieuwing van het cultuurleven in heel Europa, was voor Vlaanderen, waar alle moderne stroomingen weerklank vonden, een heftig bewogen tijdvak, dat eindigen zou in een algeheele verwarring der geesten.

Redelijkerwijze mochten wij van Dr. P. E. Valvekens verwachten, dat hij in die chaos het licht van de duisternis zou scheiden en dat hij ons een klaar en duidelijk overzicht zou bezorgen van de Vlaamsche cultuur in deze kentering der tijden. Immers, voor de godsdienstige vraagstukken en de daarmee verwante cultuurproblemen had hij het onbetwistbaar voordeel te kunnen steunen op eigen documentatie, inzonderheid op zijn studies over de Zuid-Nederlandsche Premonstratenzer-abdijen in de XVIe eeuw. Wij willen hem gaarne de zwakheid vergeven, dat hij er een al te ruimschoots gebruik van gemaakt heeft. Hier zien wij den wetenschaps-mensch op eigen terrein, die met frappante voorbeelden de cultureele rol der Vlaamsche abdijen dier dagen weet uit te schilderen.

Voor verdere gegevens dezer studie heeft Schr. gebruik kunnen maken van de bevoegde Nederlandsche geschiedschrijvers van heden, inzonderheid van het gekende werk van Prof. Dr. P. GEYL, *Ge-*

schiedenis van de Nederlandsche stam, wiens thesis over éénheid der beschaving in de Lage Landen bij de Zee, hij tot de zijne maakt.

Dat evenwel het overzicht, dat Dr. Valvekens ons te lezen geeft, weinig « overzichtelijk » is uitgevallen, is wel daaraan te wijten, dat hij verzuimd heeft te werken volgens een logisch-geordend en vastomlijnd plan. De harmonische bouw zou er bij gewonnen hebben en de onevenwichtigheden, waarvan wij reeds een voorbeeld aangaven, zouden vermeden zijn; wellicht zou er dan ook meer samenhang te bespeuren zijn.

Terloops zij opgemerkt, dat Schr. het litterair-wetenschappelijk werk van Luther en ook diens persoonlijk aandeel in de godsdienstige beweging, die hij ontketende, zeker onderschat, wanneer hij den hervormer met welbehagen typeert als een « obscuur provincie-theologant » (p. 350; zie ook p. 333). Het dunkt ons veeleer dat « een en ander » — een uitdrukking waarvoor Dr. Valvekens een heel bijzondere voorliefde heeft — duidt op een man met meer dan gewone begaafdheden.

Het werkje leest aangenaam en is in vlotte stijl geschreven; de vele onnauwkeurigheden echter op taalkundig gebied geven aan het geheel een onverzorgd karakter. Om slechts enkele staaltjes te geven : men legt iets ten gronde *aan* alle *privaat* leven (p. 327, regel 10); men kan zijn oogen in verrukking openen *voor* onvermoede heerlijkheden (p. 330, regel 2); men zegt : te gepaster tijd (p. 333, regel 3 van onder); van een gestreng landsvrouwe als de « zus » van Karel V mocht men verwachten dat zij geen grappen kon lijden (p. 339, regel 15 van onder); « aangeziene » geografen en dorpen zijn bepaald geografen en dorpen *van aanzien* (p. 345, regel 7 van onder en p. 361, regel 17 van onder); een stijl kan *heerschend* worden *in* een bepaalde streek (p. 347, regel 8); dat laat zich met den vinger *na-* of *aanwijzen* (p. 357, regel 4), evenals de Nederlandsche inquisiteurs die om hun *bemoeizucht* gedwarsboomd werden (p. 357, regel 6).

Het spreekt vanzelf dat deze bemerkingen omtrent opbouw en taalkundige kleedij, geenszins afbreuk doen aan de reële wetenschappelijke waarde der bijdrage, waarvoor de naam van den schrijver borg staat.

Abdij van 't Park.

M. J. VAN LEE, O. Praem.

* * *

Herder u. Cie., Freiburg i. Br. : ARENDT Paul Dr. *Die Predigten*